

KLAGANDE

Luxurywatches Stockholm AB, 556897-1054

Ombud: Advokat Olof Rågmark och biträdande jurist Linus Örnulf

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 26 februari 2021 i
mål nr 16674-20, se bilaga A

SAKEN

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Luxurywatches Stockholm AB yrkar i första hand att kammarrätten upphäver beslutet om sanktionsavgift. I andra hand yrkar bolaget att sanktionsavgiften sätts ned till 5 000 kr eller i vart fall att den sänks kraftigt. Bolaget vidhåller det som förts fram i förvaltningsrätten och gör bl.a. följande tillägg.

Allmän riskbedömning

Bolaget har under den tid man tagit emot kontanter haft en dokumenterad allmän riskbedömning och har även i övrigt haft adekvata rutiner för verksamheten. Exempelvis har bolaget utfört adekvata kundkännedomsåtgärder i flera av de granskade fallen. Det går inte att utläsa av förvaltningsrättens dom i vilken utsträckning förvaltningsrätten ansett att riskbedömningen inte varit tillräcklig. Det saknas helt konkreta exempel på uppgifter som man menar har saknats. Ingen sådan konkret vägledning har heller lämnats av länsstyrelsen. Särskilt mindre verksamhetsutövare med relativt sett små ekonomiska och personella resurser kan vara i behov av särskild vägledning för att kunna åstadkomma en användbar riskbedömning.

Val av ingripande

Bolaget invänder särskilt mot att länsstyrelsen omedelbart valde att utfärda en sanktionsavgift i stället för att vägleda bolagets företrädare angående vad som länsstyrelsen ansåg behövde förbättras.

Förmildrande omständigheter

Bolaget har inte haft någon kontanthantering efter länsstyrelsens tillsynsbesök den 2 juli 2019, vilket måste vara den första tidpunkt då någon överträdelse kan anses ha påtalats från länsstyrelsens sida.

Förvaltningsrätten har underlåtit att beakta den omständigheten i sin bedömning trots att det enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, PTL, är en sådan omständighet som ska beaktas i förmildrande riktning. Enligt bolaget är det länsstyrelsen som har bevisbördan för att bolaget inte upphört med sin kontanthantering efter tillsynsbesöket och således inte upphört med en eventuell överträdelse. Vidare har bolaget varit behjälpligt och samarbetat på ett sätt som ska räknas bolaget tillgodo i förmildrande riktning.

Sanktionsavgiftens storlek

Förvaltningsrätten har inte klargjort den metod som använts för fastställande av sanktionsavgiftens storlek. För att kunna bedöma proportionaliteten är en sådan redovisning nödvändig. I EU-rättslig praxis har vikten av att ett beslut om sanktionsavgift är tillräckligt motiverat betonats, eftersom det finns ett stort utrymme för skönsmässig bedömning.

Dessutom är förvaltningsrättens bedömning att bolagets vinst från eventuella överträdelser inte kunnat beräknas felaktig. Förvaltningsrätten har lättvindigt avfärdat bolagets beräkningar. Om domstolen ansett att de inte varit korrekta har det ålegat förvaltningsrätten att inom ramen för sitt utredningsansvar uppmana bolaget att komplettera beräkningarna.

Bolaget bestrider i och för sig att dess brister varit allvarliga nog att föranleda beslut om sanktionsavgift. De brister som funnits ska i vart fall inte anses värre än de som var aktuella i Kammarrätten i Jönköpings dom den 4 december 2020 i mål nr 3333-19. I det målet bedömdes Casino

Cosmopol AB ha begått systematiska överträdelser. Trots det uppgår sanktionsavgiften för bolaget till nästan 75 procent av den som fastställdes i Kammarrätten i Jönköpings mål nr 3333-19. Detta trots att Casino Cosmopol AB omsätter mer än sex gånger så mycket som bolaget. Bolagets sanktionsavgift utgör 22 procent av det högsta belopp som en sanktionsavgift kan bestämmas till, vilket inte kan anses proportionerligt. Beslutet om sanktionsavgift innebär dessutom rent faktiskt ett direkt hot mot butikens överlevnad, vilket också måste vägas in vid proportionalitetsbedömningen.

Länsstyrelsen anser att överklagandet ska avslås. Länsstyrelsen vidhåller det som förts fram tidigare samt gör bl.a. följande tillägg.

Förmildrande omständigheter

Bolaget hade vid beslutstillfället inte visat att det hade upphört med kontanthantering eller att det inte var sannolikt att kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, motsvarande gränsbeloppet kunde komma att genomföras. Att bolaget eventuellt upphört med kontanthantering efter beslutet om sanktionsavgift är därför inte en omständighet som har kunnat beaktas vid val av ingripande och bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Bolaget har inte, i väsentlig utsträckning, genom ett aktivt samarbete underlättat tillsynsmyndighetens utredning. Allt underlag som finns i ärendet har bolaget kommit in med efter länsstyrelsens begäran. Bolaget har således inte självmant fört fram någon viktig information. Underlaget som getts in i ärendet har dessutom inte varit komplett. Bolagets samarbete har således inte varit sådant att det kan anses tala i förmildrande riktning.

Sanktionsavgiftens storlek

Vad gäller bolagets beräkning av vinsten konstaterar länsstyrelsen att det är bolagets hela verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och inte bara den verksamhet som avser kontanthandel upp till gränsbeloppet. Även om det endast hade varit bolagets kontanta transaktioner som omfattats av regelverket hade beräkningen av vinsten inte kunnat begränsas till endast de kontanta transaktioner som ingått i länsstyrelsens stickprovskontroll. Detta eftersom bolaget har genomfört fler kontanta transaktioner där bolaget varit skyldigt att vidta åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom än de som ingått i länsstyrelsens stickprovskontroll. Vinsten kan inte heller fastställas då bolaget, till följd av de påvisade överträdelserna, fått ökade intäkter i verksamheten eftersom överträdelserna möjliggjort ekonomiska aktiviteter som enligt penningtvättsregelverket varit förbjudna. Dessutom har bolaget undgått de kostnader som annars skulle uppstå för bolagets regelefterlevnad. Bolagets bristande efterlevnad av regelverket om penningtvätt har således inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt regelverket och därigenom lagt både tid och resurser på det. Den vinst som bolaget har gjort till följd av samtliga överträdelser kan på grund av detta inte fastställas.

Försvårande omständigheter

Länsstyrelsen delar inte förvaltningsrättens bedömning i fråga om försvårande omständigheter och menar att myndighetens utredning visar att sådana försvårande omständigheter som avses i 7 kap. 13 § första stycket PTL finns och ska vägas in vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek. Det som ska beaktas är varaktigheten av överträdelserna, att de överträdelser som begåtts till övervägande del varit synnerligen allvarliga samt att samtliga överträdelser har legat inom bolagets kontroll.

Länsstyrelsen anser att den av förvaltningsrätten fastställda sanktionsavgiften är proportionell, effektiv och avskräckande med hänsyn tagen till de allvarliga överträdelsena och bolagets ekonomiska ställning.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Det som bolaget har fört fram och det som i övrigt har kommit fram i målet ger inte kammarrätten anledning att göra någon annan bedömning än den som förvaltningsrätten har gjort när det gäller förutsättningarna för ingripande enligt PTL och valet av ingripande. Det har inte heller kommit fram skäl att fastställa en lägre sanktionsavgift. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Pär Hemmingsson
kammarrättsråd
ordförande

Anna Lönnestav
kammarrättsråd

Susanne Ericson
kammarrättsråd
referent

Fanny Camling
föredragande jurist

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 30

DOM
2021-02-26
Meddelad i Stockholm

Mål nr
16674-20

KLAGANDE

Luxurywatches Stockholm AB, 556897-1054

Ombud: Advokaterna Olof Rågmark och Gunnar Svedberg samt biträdande jurist Linus Örnulf

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2020-06-30, bilaga 1

SAKEN

Åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 1296990

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: avd30.fst@dom.se https://www.domstol.se/forvaltningsratten-i-stockholm/	-	måndag–fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 30 juni 2020 att Luxurywatches Stockholm AB (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 2 200 000 kr. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Bolaget yrkar i första hand att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut om sanktionsavgift. I andra hand yrkas att förvaltningsrätten sätter ned sanktionsavgiften till 5 000 kr, eller under alla förhållanden kraftigt sänker beloppet.

Länsstyrelsen anser att överklagandet ska avslås.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Luxurywatches Stockholm AB

Det har gjorts en allmän riskbedömning av bolagets verksamhet och den finns dokumenterad. Bolaget har bedömt att det funnits en risk för att man ska utnyttjas för penningtvätt, vilket gäller för alla verksamheter som hanterar kontanter, men man har bedömt risken som låg. Bolaget har haft dokumenterade och tillräckliga rutiner för hur riskbedömning av kunder ska göras. Bolaget kunde haft en bättre uppföljning och dokumentation av de riskbedömningar som gjorts i enskilda fall och av enskilda kunder. Men det arbete som lagts ned speglar en medvetenhet om att bolaget kan bli utnyttjat för penningtvätt och att bolaget aktivt arbetat emot det.

Bolaget har vidare trott att lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, PTL, huvudsakligen omfattat kontanta transaktioner över 150 000 kr. När bolaget under 2016 började ta emot kontanter var den kritiska gränsen 15 000 euro. Bolaget levde sedan i den

föreställningen; att det endast varit transaktioner som överstigit detta belopp som alltid krävt vidtagande av kundkännedomsgärder. Det är ingen legal ursäkt att man inte känt till den sänkta beloppsgränsen, men det är en förklaring till varför inte erforderliga åtgärder vidtogs för samtliga de transaktioner vid vilka länsstyrelsen menar att brister förelegat.

Bolaget har dock god kännedom om sina kunder. Skälen till det är dels affärsmässiga, dels för att det finns rättsliga krav på det. Vad gäller det senare faller bolagets verksamhet in under flera olika regelkomplex. Exempelvis behöver bolaget i vissa fall av skattemässiga skäl hämta in exakt de uppgifter som krävs enligt PTL. I andra fall krävs att uppgifter för att kunna ge bistånd åt polisen hämtas in. I de fall PTL:s regler överlappat med andra bestämmelser har det saknats skäl att utföra dubbelarbete; har bolaget hämtat in en uppgift för att tillgodose kraven från en myndighet har man inte har skäl att hämta in samma uppgift en gång till för att tillgodose kraven från en annan myndighet. Samma sak gäller kundernas identitet; en säkerställd identitet är säkerställd oavsett varför eller hur den säkerställdes. Bolaget hämtar regelmässigt in uppgifter om sina kunders namn, telefonnummer och mejladresser. Förutom att detta sätt att agera utgör en grundbult i bolagets strävan att ha goda relationer till sina kunder, och kunna rekommendera ett riktigt klockval, är det också en komponent i bolagets allmänna arbete att motverka att ha att göra med kriminella individer. Det leder till att bolaget har god personlig kännedom om sina kunder i enlighet med PTL:s krav.

Bolagets kunder har nästintill uteslutande haft hemvist i Sverige. De finns inga indikationer på att de kunder som betalat kontant varit hemmahörande i s.k. högrisk-tredjeländer. Bolaget delar inte länsstyrelsens uppfattning att den risk som varit förenad med bolagets kundrelationer varit hög. Länsstyrelsen verkar vara av den uppfattningen att så fort en kontant transaktion överstigande 5 000 euro sker så föreligger hög risk för

penningtvätt. Det är en feltolkning av gällande rätt. För att det kontanta beloppet taget för sig ska medföra hög risk för penningtvätt måste det avsevärt överstiga gränsbeloppet om 5 000 euro. Med hänsyn till de belopp som bolagets kunder handlat för i förening med att de haft anknytning till Sverige och den övriga kännedom bolaget haft om sina kunder bedömer bolaget att den risk som varit förenad med kundernas profiler inte varit hög. Detta innebär att det i huvudsak varit tillräckligt för bolaget att i alla fall när det gäller privatpersoner, i fråga om kundkännedomsåtgärder, ta uppgift om namn och kontrollera legitimation.

Bolaget har under hela utredningen aktivt samarbetat med länsstyrelsen. Bolaget har inte vid något tillfälle undanhållit eller varit senfärdigt med att ta fram efterfrågad information. Bolaget har samarbetat på ett sätt som utgör en förmildrande omständighet. Det ska även beaktas förmildrande om verksamhetsutövare snabbt upphör med sin överträdelse efter att den har påtalats eller anmälts från tillsynsmyndigheten. Snabbt efter tillsynsbesöket, dvs. efter att brister påtalades, fattade bolaget beslutet att upphöra med all kontanthantering. Någon kontanthantering har därför inte förekommit i bolaget sedan juli 2019.

För bolaget är sanktionsbeslutet mycket allvarligt, inte bara på grund av det oproportionerligt höga sanktionsbeloppet utan också på grund av att bolagets renommé tagit stryk bara av att nämnas i samma mening som penningtvätt. Bolaget kan förvisso genom sina brister ha begått en överträdelse enligt PTL, men den är inte allvarlig och naturligtvis inte heller synnerligen allvarlig. Att överträdelsen inte är synnerlig allvarlig måste, taget för sig, leda till att eventuella åtgärder mot bolaget mildras eftersom den felaktiga uppskattningen av allvarligheten legat till grund för länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsens beslut har fått till följd att bolaget sagts upp från sin bank och att ingen annan bank nu är villig att åta sig bolaget som kund, eftersom det skulle kunna exponera bankerna för kritik från relevanta myndigheter. För bankerna spelar det ingen roll att detta är en helt orimlig följd av brister som inte varit uppsåtliga, utan har sin grund i ett förbiseende av ändrat tröskelvärde av en butik som tagit fram ett rimligt och korrekt internt regelverk. Utan bank kan bolaget inte bedriva sin verksamhet. Som läget är nu kan det därför inte uteslutas att bolaget som en direkt följd av sanktionsbeslutet måste träda i likvidation. Bolagets anställda kommer då att sägas upp. Eftersom dessa förhållanden är en direkt konsekvens av länsstyrelsens beslut måste de tas i beaktande vid bedömningen av om det är proportionerligt att bedöma ut en sanktionsavgift.

Slutligen tar beslutet inte heller hänsyn till praxis rörande fastställandet av sanktions-avgifters storlek. En korrekt tillämpning av aktuella praxis på området leder till att sanktionsavgiften ska sättas ned väsentligt (jfr Förvaltningsrätten i Linköping dom den 11 oktober 2019 i mål nr 9787-18 och Förvaltnings-rätten i Göteborgs dom den 27 december 2019 i mål nr 13635-18).

Om förvaltningsrätten trots det ovan anförda ändå anser att bolaget ska påföras en sanktionsavgift, så finns det flera skäl till varför den bör sättas väsentligt lägre än vad länsstyrelsen beslutat om, till ett belopp som speglar den modesta allvarligheten hos bolagets överträdelse.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Bolaget har fört fram att det har avregistrerat sig ur Bolagetsverkets register mot penningtvätt. Bolagets redovisningskonsult har intygat att all kontanthantering har upphört i juli 2019. Som det framgår av beslutet har länsstyrelsen gjort bedömningen att det saknats skäl som talade för att

bolaget inte skulle återuppta kontanthantering i verksamheten. Detta eftersom utredningen visat att bolaget även tidigare slutat ta emot kontanter, men av konkurrensskäl återupptagit kontanthantering under 2016. Bolaget hade dessutom vid tidpunkten för beslutet inte heller avregistrerat sig ur Bolagsverkets register mot penningtvätt. Det saknar vidare betydelse om bolaget hanterat kontanter sedan juli 2019 eller ej för frågan om sanktionsavgift. Det är ostridigt att bolaget har bedrivit sådan verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 15 PTL under tillsynsperioden, varför grund för att meddela sanktionsavgift har förelagat. För det fall en verksamhetsutövare ges möjlighet att undkomma granskning från myndighetens sida genom att t.ex. avsluta all kontanthantering under en pågående granskning frångår myndigheten reell möjlighet att utföra granskning av verksamhetsutövare enligt PTL. Detta kan inte vara lagstiftarens avsikt, särskilt med beaktande av att kontanthandlare kan börja ta emot kontanter dagen efter ett eventuellt avskrivningsbeslut.

En kontanthandlare omfattas av PTL om det kan antas att det i verksamheten genomförs eller kommer att genomföras enstaka eller sammanhängande transaktioner som innebär att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. För att omfattas av PTL krävs alltså inte att kontanthandlare faktiskt hanterat eller har hanterat belopp i kontanter motsvarande 5 000 euro eller mer. Av PTL framgår även att den som avser att bedriva verksamhet som bl.a. kontanthandlare ska anmäla detta till Bolagsverket. Den fortsatta registreringen i Bolagsverkets register mot penningtvätt vid beslutstillfället ger en presumtion att bolaget bedriver eller kan komma att bedriva en verksamhet om omfattas av PTL. Sammantaget framgår det som antagligt att bolaget – vid beslutstillfället – kunde komma att hantera belopp som motsvarat 5 000 euro eller mer vid antingen enstaka transaktioner eller vid transaktioner med samband. De förändringar som har inträffat efter länsstyrelsens beslut saknar betydelse

för bedömningen av om bolaget ska omfattas av penningtvättsregelverket för tiden dessförinnan.

Det ska vidare framhållas att myndigheten under platsbesöket har begärt underlag av vidtagna åtgärder för kundkännedom i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket avseende 45 transaktioner där del-/betalning skett kontant. Bolaget uppgav då att något underlag inte finns att ta del av. Bolaget har alltså inte kunnat visa att åtgärder för kundkännedom har vidtagits och dokumenterats enligt de krav som framgår av penningtvättsregelverket. Det kan även konstateras att syftet med de i vissa fall utförda identifikationskontrollerna har, enligt bolagets egna uppgifter, varit att genomföra transaktionen i enlighet med kraven i ett annat regelverk, inte att uppnå kundkännedom enligt penningtvättsregelverket.

Som det framgår av beslutet omfattas alla bolagets kundkontakter av penningtvättsregelverket, vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner, oavsett beloppsbegränsningar och betalningssätt. Utredningen i ärendet har visat att det finns ett antal transaktioner som borde ha föranlett åtgärder med anledning av att transaktionerna kan anses som avvikande eller misstänkta. Bolaget har dock inte vid något fall uppmärksammat avvikelser, eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner och vidtagit skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder för att kunna göra en bedömning om avvikelserna eller misstankarna om penningtvätt och finansiering av terrorism kan avfärdas eller inte. Bolaget har trots det inte iakttagit förbud mot att utföra en enstaka transaktion så länge misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism kvarstår. Även brister i bolagets rutiner och riktlinjer för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism utgör grund för en sanktionsavgift och påverkar därmed sanktionsavgiftens storlek. Även om bolaget inte hade genomfört en enda kontanttransaktion hade överträdelse av PTL avseende de rutiner och riktlinjer bolaget är skyldigt att ha i verksamheten föranlett ingripande

genom beslut om sanktionsavgift och har därmed vägts in vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Av PTL framgår att sanktionsavgiften som högst ska fastställas till det högsta av två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa eller ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro. Särskild hänsyn ska bl.a. tas till bolagets finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen. Bedömningen kvarstår att den exakta vinsten som bolaget har gjort till följd av konstaterade överträdelser inte går att beräkna. Det bolaget fört fram talar dock för att sanktionsavgiften är proportionerlig i förhållande till bolagets ekonomiska ställning och de konstaterade överträdelserna.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Har bolaget begått överträdelser av penningtvättsregelverket?

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, PTL, syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Lagen gäller för fysiska och juridiska personer som driver bl.a. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av den genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer (1 kap. 1 § och 2 § första stycket 15 PTL).

Kapitel 7 i PTL tillämpas i fråga om tillsyn över och ingripande mot verksamhet som avses i bl.a. 1 kap. 2 § första stycket 15 (7 kap. 1 § första stycket PTL).

Tillsynsmyndigheten får ingripa mot en verksamhetsutövare som överträder en bestämmelse i 2–6 kap. PTL eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen (7 kap. 10 § PTL).

En verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker (allmän riskbedömning). Vid den allmänna riskbedömningen ska det särskilt beaktas vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som föreligger. Hänsyn ska också tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar (2 kap. 1 § PTL).

Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den allmänna riskbedömningen ska dokumenteras och hållas uppdaterad (2 kap. 2 § PTL).

En verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen (kundens riskprofil). Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den

allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden (2 kap. 3 § PTL).

En verksamhetsutövare ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter. Rutinerna och riktlinjerna ska fortlöpande anpassas efter nya och förändrade risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. Rutinernas och riktlinjernas omfattning och innehåll ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek, art och riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i den allmänna riskbedömningen (2 kap. 8 § PTL).

Av förarbetena till PTL framgår bl.a. att verksamhetsutövaren ska ha riskbaserade och verksamhetsanpassade regler för hur bolaget ska fullgöra kraven i PTL och hantera de olika situationer och bedömningar som uppkommer vid tillämpningen av nu aktuellt regelverk. De verksamhetsanpassade rutinerna och riktlinjerna ska ge tydliga och detaljerade handlingsregler och således vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara för att kunna hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning (se prop. 2016/17:173 s. 212 ff. och 515).

En verksamhetsutövare ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda samt se till att anställda får relevant utbildning för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt lagen (2 kap. 13-14 §§ PTL).

I kapitel 3–6 PTL framgår vilka hänsyn som ska tas i rutinerna och riktlinjer för kundkännedom, övervakning och rapportering, behandling av personuppgifter och för intern kontroll.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är ostridigt i målet att bolaget bedriver verksamhet som omfattas av PTL och därmed står under länsstyrelsens tillsyn. Frågan i målet är om bolaget ska betala sanktionsavgift till följd av överträdelse av penningtvättsregelverket.

Förvaltningsrätten konstaterar att bolaget bedriver försäljning av exklusiva klockor som är en typ av verksamhet som är utsatt för en risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Förvaltningsrätten konstaterar vidare att om bolaget bedriver sådan verksamhet som omfattas av PTL, så omfattas hela verksamheten av penningtvättsregelverket. Detta får till följd att det ska finnas tillämpbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för hela verksamheten och inte endast för den del som avser kontanthandel, därmed kan överträdelser av PTL ske även om verksamheten inte mottagit eller utbetalt några kontanter.

Av utredningen i målet framgår att bolagets dokumenterade allmänna riskbedömning består av Srf-konsulternas mall ”*Rutiner för att förhindra penningtvätt*” med tillhörande bilagor. Förvaltningsrätten anser att den inlämnade allmänna riskbedömningen är av begränsad omfattning och saknar en analytisk och systematisk genomgång av vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som föreligger. Det saknas vidare en koppling mellan nämnda faktorer och riskerna för att verksamheten utsätts för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Förvaltningsrätten instämmer i länsstyrelsens bedömning att den allmänna riskbedömningen helt saknar en bedömning och analys av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker. Bristerna i den allmänna riskbedömningen utgör en överträdelse av penningtvättsregelverket.

Utifrån den allmänna riskbedömningen ska rutiner och riktlinjer upprättas för att förebygga samt motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Dessa rutiner och riktlinjer ska omfatta:

- åtgärder för kundkännedom,
- övervakning och rapportering,
- behandling av personuppgifter, och
- intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser.

Rutinerna och riktlinjerna för åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt behandling av personuppgifter ska vara skriftliga och utvärderas löpande, minst en gång per år.

Förvaltningsrätten konstaterar att bolaget i avsaknad av en allmän riskbedömning saknat förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. I avsnitt fyra i Srf-konsulternas mall ”Rutiner för att förhindra penningtvätt” om kundkännedom framgår att bolaget ska vidta grundläggande åtgärder, och i vissa fall skärpta åtgärder, innan kontanter tas emot. Vad dessa åtgärder består i framgår dock inte av rutinen, förutom att det ska ske en identitetskontroll av fysiska personer. Därtill redovisas inte vilka ytterligare åtgärder som ska genomföras, vad som föranleder skärpta åtgärder eller hur informationen som hämtas in ska utvärderas för att kunna avgöra om man uppnått god kundkännedom. Detta visar på flera brister i bolagets dokumenterade rutiner och riktlinjer för kundkännedom. Förvaltningsrätten anser inte heller att de redogörelser som bolaget har gjorts i kommunikeringen med länsstyrelsen eller i inlagor till domstolen är tillräckliga för att visa att man haft adekvata och tillräckliga rutiner och riktlinjer i praktiken som kan verka i förmildrande riktning. Detta stöds även av de stickprovskontroller som länsstyrelsen har gjort av bolagets verksamhet och som har redovisats i beslutet. Bolaget har t.ex. inte beaktat förbud mot att ingå och upprätthålla

affärsförbindelser och utföra enstaka transaktioner när bolaget inte haft tillräcklig kundkännedom eller adekvata rutiner och riktlinjer inom området.

Bolaget har vidare inte haft dokumenterade och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering eller behandling av personuppgifter. Detta utgör ytterligare överträdelser av penningtvättsregelverket. Det har inte heller kommit fram något som visar att bolaget har haft fungerande och tillräckliga rutiner och riktlinjer i deras praktiska arbetssätt med övervakning och rapportering eller behandling av personuppgifter som kan verka i förmildrande riktning.

Vidare ska en verksamhetsutövare ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll. Med beaktande av de konstaterade bristerna i den allmänna riskbedömningen har bolaget saknat förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för intern kontroll. Det har inte kommit fram något i målet som ger anledning till en annan bedömning i denna del. Slutligen framgår att det saknas rutiner för lämplighetsprövning av anställda samt utbildning av de anställda.

Förvaltningsrätten bedömer därmed, i likhet med länsstyrelsen, att avsaknaden av adekvata och tillräckliga riskbedömningar, rutiner och riktlinjer medför att bolaget begått överträdelser av bestämmelserna i kap. 2–6 PTL. Sammanfattningsvis utgör detta allvarliga överträdelser av penningtvättsregelverket. Förvaltningsrätten anser att bolaget därigenom löpt en markant ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen har således haft skäl att ingripa gentemot bolaget.

Val av ingripande

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Vid en överträdelse som avses i 7 kap. 10 § PTL får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom beslut om sanktionsavgift (7 kap. 11 § första stycket PTL).

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar. I försvarande riktning ska det bl.a. beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse. I förmildrande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten (7 kap. 13 § PTL).

Vid pågående överträdelser bör ett föreläggande om rättelse i regel tillgripas. Det finns dock inget hinder att istället besluta om en sanktionsavgift vid pågående överträdelser (se prop. 2016/17:173 s. 404). Däremot, om överträdelsen har upphört, kan föreläggande om rättelse inte användas (se prop. 2016/17:173 s. 404 och 553).

I specialmotiveringen till 7 kap. 13 § PTL anges bl.a. att utgångspunkten är att alla relevanta omständigheter ska beaktas. Det anges bl.a. omständigheter som typiskt sett är relevanta och som kan påverka valet av ingripande i både förmildrande och försvarande riktning. Det fastslås även att i förmildrande riktning ska beaktas om verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning och

om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Det bör krävas att verksamhetsutövaren självmant för fram viktig information som tillsynsmyndigheten inte redan förfogar över, och att verksamhetsutövaren snarast upphör med överträdelsen (prop. 2016/17:173 s. 555).

Förvaltningsrätten bedömning

Förvaltningsrätten har ovan konstaterat att bolaget har överträtt bestämmelser i PTL. Vad gäller de påtagliga bristerna i den allmänna riskbedömningen och avsaknaden av adekvata och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer kan överträdelserna inte bedömas vara annat än allvarliga. Detta bekräftas också av länsstyrelsens stickprovskontroller av kundakter hos bolaget. Bristerna bedöms ha inneburit en markant ökad risk för att bolagets verksamhet ska utsättas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har inte försvårat länsstyrelsens utredning och det framgår inte annat än att det har varit behjälpligt sedan tillsynes inleddes. Detta talar i någon mån i förmildrande riktning för bolaget.

Förvaltningsrätten anser dock att det inte har kommit fram i målet att bolagets samarbete med länsstyrelsen under tillsynsperioden har varit av sådan väsentlig utsträckning att det ska beaktas vid valet av ingripande. Vid en sammantagen bedömning anser förvaltningsrätten att de aktuella överträdelserna är allvarliga. Länsstyrelsen har därmed haft skäl för sitt beslut att påföra bolaget sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Tillämpliga bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av två gånger den vinst som

verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.

Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kr (7 kap. 14 § första och andra stycket PTL).

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 13 § samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen (7 kap. 16 § PTL).

Förvaltningsrättens bedömning

Vid fastställandet av sanktionsavgiftens storlek ska, förutom bolagets ekonomiska ställning, hänsyn tas till samma omständigheter som anges för val av ingripande enligt 7 kap. 13 § PTL. Som ovan konstaterats bedömer förvaltningsrätten att det är fråga om flera överträdelser av allvarlig karaktär. Förvaltningsrätten delar också länsstyrelsens bedömning att det inte går att fastställa den vinst som bolaget gjort till följd av överträdelserna. Sanktionsavgiften ska då som högst fastställas till ett belopp i kronor motsvarande 1 000 000 euro.

Länsstyrelsens utredning visar inte att det föreligger några försvårande omständigheter som ska beaktas vid fastställande av sanktionsavgiften. Även om bolaget har varit behjälpligt mot länsstyrelsen anser inte förvaltningsrätten att bolaget haft ett sådant aktivt samarbete med länsstyrelsen att detta ska beaktas som en förmildrande omständighet. Några övriga förmildrande omständigheter har inte heller kommit fram.

Med hänsyn till den verksamhet bolaget bedriver samt överträdelsernas art och omfattning i förening med bolagets ekonomiska ställning anser förvaltningsrätten att sanktionsavgiften bör fastställas till ett högre belopp.

(jfr Kammarrätten i Jönköpings avgörande den 4 december 2020 i mål nr 3333-19).

Sanktionsavgiften ska dock vara proportionerlig i förhållande till bolagets ekonomiska ställning och till de överträdelser som har begåtts.

Förvaltningsrätten anser att det inte har kommit fram något om bolagets ekonomiska ställning som medför att det finns skäl att beakta denna i förmildrande riktning. Domstolen beaktar även att det rör sig om flertalet överträdelser som pågått över en längre tid i en verksamhet som kan anses vara extra utsatt för riskerna att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Vid en sammantagen bedömning anser förvaltningsrätten att länsstyrelsen haft fog för beslutet att fastställa sanktionsavgiften till 2,2 miljoner kronor. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

Jan Nyrén

Rådman

Nämndemännen Malin Bellander, Mats Cronhamn och Roland K Gustafsson har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsfiskalen Leo Willman har föredragit målet.

Enheten för tillsyn
Helena Remnerud
Diana Berkusaite
Mari Holopainen

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM

INKOM: 2020-07-24
MÅLNR: 16674-20

LUXURYWATCHES STOCKHOLM AB

c/o George Kavak
Grev Turegatan 12
114 46 STOCKHOLM

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att LUXURYWATCHES STOCKHOLM AB, 556897-1054, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 2,2 miljoner (två miljoner tvåhundrausen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget LUXURYWATCHES STOCKHOLM AB bedriver verksamhet inom försäljning av exklusiva klockor. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 januari 2013 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, guld och ur.

Länsstyrelsen i Stockholms län har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 2 juli 2019.

Granskningen visar att bolaget inte uppfyller kraven som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket i någon del. Bolagets rutiner och riktlinjer är inte tillräckliga för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktion. Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört nämnvärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket till övervägande del är av synnerligen allvarlig art.

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Överträdelsena i efterlevnad av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 2,2 miljoner kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5000 euro.²

Av förarbetena till lagen (2017:639) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt. Konsumtion av lyxvaror är vanligt förekommande när vinster från brottslig verksamhet omsätts.³ En stor del av brottsvinsterna når aldrig banksektorn utan konsumeras i form av guld, dyra bilar och exklusiva smycken.⁴ De illegala pengarna möter vid konsumtionen en rad olika branscher inom handels- och tjänstesektorn, som bland annat omfattar juvelerare och urmakare. Lyxkonsumtionen förekommer främst av statusskäl och som ett led i kapitalinvestering.⁵ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra kontanthandlare⁶ inom handelssektorn utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁷

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 januari 2013 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, guld och ur. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med penningtvättsregelverket. En sådan verksamhet står under Länsstyrelsens tillsyn.

Länsstyrelsen har den 17 maj 2019 förelagt bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som följer av penningtvättsregelverket. Bolaget förelades även att inkomma med en förteckning över bolagets samtliga kontanta transaktioner som utförts under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 april 2019. Av förteckningen skulle följande information framgå: kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress,

² 1 kap. 2 § första stycket punkten 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/2017:173 ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” s. 195.

⁴ Brottsförebyggande rådets rapport från 2011 om rapportering och hantering av misstänkta transaktioner i samband med penningtvätt (Brå 2011:4) och Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (Brå 2015:22).

⁵ Brå 2015:22 s. 60.

⁶ Fysiska och juridiska personer som handlar med varor till den del verksamheten avser försäljning mot kontant betalning som uppgår till minst ett belopp som motsvarar 5 000 euro.

⁷ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill förelades bolaget att inkomma med information om beslut och dokumentation avseende alla genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats och som inte rapporterats till Finanspolisen under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 30 april 2019.

Bolaget inkom med handlingar i ärendet den 18 juni 2019. Länsstyrelsen genomförde ett platsbesök hos bolaget på Grev Turegatan 12 i Stockholm den 2 juli 2019. Vid platsbesöket begärde Länsstyrelsen att få ta del av utvalda kundakter. En del av den begärda dokumentationen lämnades till Länsstyrelsen under platsbesöket. Övrig begärd dokumentation inkom bolaget med den 5 juli 2019, efter kompletteringsföreläggande. Länsstyrelsen har den 28 november 2019 skickat ut det protokoll som upprättats med anledning av platsbesöket. Den 23 april 2020 skickades underrättelse inför beslut om ingripande till bolaget. Bolaget inkom med ett yttrande den 14 maj 2020 och uppgav i huvudsak följande. Bolaget vidhåller att någon ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt inte föreligger eller har förelegat, varför skäl för ingripande mot bolaget inte föreligger. Bolaget har tolkat regelverket som att det var kontanta betalningar överstigande 150 000 kronor som reglerna skulle tillämpas på. Bolagets riskbedömning är att de kunder som betalat delvis med kort inte innebär någon förhöjd risk eftersom kunden i sådana fall har lämnat sina kortuppgifter. I de fall kunden har köpt en klocka och betalat den med en del kontant och en del med inbyte av annan klocka, har bolaget alltid identifikationsuppgifter på kunden. Detta eftersom bolaget av skattemässiga skäl måste kunna identifiera säljaren. Slutligen har bolaget anfört att de har upphört med all kontanthantering efter platsbesöket den 2 juli 2019.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsens bedömning gällande bolagets verksamhet

Av bolagets yttrande den 14 maj 2020 framgår bland annat att bolaget har upphört med all kontanthantering efter platsbesöket den 2 juli 2019.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, vid kontroll mot Bolagsverkets register mot penningtvätt den 30 juni 2020, är fortsatt registrerat i nämnda register. Av penningtvättslagen framgår att den som avser att bedriva verksamhet som bland annat kontanthandlare ska anmäla detta till Bolagsverket. Om en verksamhetsutövare som är antecknad i Bolagsverkets register anmäler att verksamheten har upphört ska verket ta bort denna ur registret.⁸ Granskningen visar att bolaget även tidigare hade slutat ta emot kontanter men av konkurrensskäl återupptagit kontanthanteringen år 2016. Bolaget har dessutom under ärendets gång uppgett att de har slutat ta emot kontanter motsvarande 5 000 euro eller mer. Dock har Länsstyrelsens granskning visat att kontanta

⁸ 7 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

transaktioner motsvarande 5 000 euro eller mer har, trots det bolaget uppgett, förekommit. Länsstyrelsen bedömning är således att det saknas skäl som talar för att bolaget, även om de inte tar emot kontanter i dagsläget, inte kommer att återuppta kontanthantering framöver. Bolaget har dessutom inte avregistrerat sig ur Bolagsverkets register mot penningtvätt trots att de, enligt egen uppgift, upphört med all kontanthantering sedan juli 2019. Länsstyrelsen bedömer, utifrån omständigheterna i ärendet, att det kan antas att det i verksamheten kommer att genomföras enstaka eller sammanhängande transaktioner som innebär att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Med hänsyn till detta och de nedan konstaterade bristerna under tillsynsperioden bedömer Länsstyrelsen att beslut om ingripande mot bolaget i detta fall är motiverat.

Bolagets allmänna riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁹ Riskbedömningen ska vara dokumenterad¹⁰ och utvärderas årligen.¹¹ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.¹²

Länsstyrelsens bedömning

Av de ingivna handlingarna i ärendet framgår att bolaget använder sig av Srf-konsulternas mall *Rutiner för att förhindra penningtvätt* med tillhörande bilagor.

Av mallen *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt *Bedömning av risknivån för företaget* framgår att bolaget säljer begagnade armbandsur och klockor i egen butik på Grev Turegatan i Stockholm. Bolagets kunder betalar till övervägande del via banköverföring eller kortbetalning varför bolaget har en minimal kontanthantering. Detta medför enligt bolagets bedömning att risken för att bli utnyttjad för penningtvätt och annan brottslig verksamhet är liten. Bolaget

⁹ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

¹⁰ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

¹¹ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55).

¹² 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

motiverar även att risknivån är låg då de har rutiner för att bevaka och åtgärda risksituationer.

För att kvalificera och bedöma risken för att bolaget kan bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism använder de bilagan *150.3 Bedömning av företagets risknivå för penningtvätt*. Av bilagan framgår att den ska kompletteras med känsliga händelser som skulle kunna leda till penningtvätt.

Någon sådan komplettering har dock inte lämnats in i ärendet. Av bilagan framgår att bolaget i sin allmänna riskbedömning av verksamheten har bedömt följande faktorer: bolagets produkter/tjänster, kunder, distributionskanaler (kontakt med kunden) och transaktioner med kunden. Bolaget har identifierat att de inte har utländska företagskunder men att svenska företagskunder förekommer, att de bedriver försäljning/repairation av armbandsur, att de inte har distanskunder och att kontanter utöver mindre belopp inte tas emot i verksamheten. Bolaget har gjort en sammantagen bedömning att risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt är låg.

Under platsbesöket uppgav bolaget, till skillnad från vad som framgår av bolagets rutiner, att de erbjuder sina produkter till privatpersoner och företagskunder i Sverige och runt om i världen och att handeln sker både vid fysiskt möte och på distans. Bolaget uppgav även att de började ta emot kontanter år 2016 och alltfjämt tar emot kontanter uppemot 150 000 kronor.

Bolaget har inte kunnat redogöra för sin allmänna riskbedömning avseende kunder, produkter, distributionskanaler, geografiska- eller verksamhetsspecifika aspekter. Dock bedömer bolaget att risken för att de kan bli utnyttjade för penningtvätt är lägre än vid försäljning av nya klockor och att risken för finansiering av terrorism inte är så stor. Den allmänna riskbedömningen har inte uppdaterats sedan år 2016. Bolaget uppgav att de inte varit medvetna om förändringarna i penningtvättslagen avseende kontanta transaktioner som trädde i kraft den 1 augusti 2017.

Länsstyrelsen bedömer, utifrån handlingarna i ärendet, att bolagets allmänna riskbedömning innehåller flertalet brister. Bolaget har inte tagit hänsyn till eller vägt in verksamhetens storlek och privata kunder i sin allmänna riskbedömning. Någon beskrivning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter har inte gjorts av bolaget. Bedömning och analys av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker saknas. I den allmänna riskbedömningen har inte heller tagits in information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism. Av den allmänna riskbedömningen framgår att bolaget endast tar emot kontanter av mindre belopp. Det saknas dock information om vad som anses vara ett mindre belopp. Under platsbesöket uppgav bolaget att kontanta belopp som uppgår till 150 000 kronor accepteras vid köp av varor. Av handlingarna som bolaget gett in i

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

ärendet framgår dock att kontanta transaktioner på 228 000 kronor har genomförts i verksamheten.

Bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med en sådan bedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga.

Länsstyrelsen bedömer att den allmänna riskbedömningen är så pass bristfällig att den inte kan läggas till grund för bolagets rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har inte heller kunnat redogöra för den allmänna riskbedömningen under platsbesöket. Bolaget saknar således insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att bristerna i den allmänna riskbedömningen av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört allmän riskbedömning av verksamheten i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹³

¹³ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt fyra, *Nya kunder, kundkännedom och riskbedömning*, framgår att bolaget bedömer risknivån för att penningtvätt skulle kunna förekomma. Vid denna bedömning uppger bolaget att de använder checklistan *Bedömning av risknivå för penningtvätt*. Någon sådan checklista har dock inte lämnats in i ärendet eller redogjorts för under platsbesöket. Någon beskrivning av tillvägagångssättet vid tillämpning av nämnda checklista återfinns inte heller i det material som har lämnats in i ärendet. Vid genomgång av kundakter under platsbesöket framgick inte någon information om bolagets bedömning av kundernas riskprofiler. Mot bakgrund av att bolaget inte har redogjort för eller gett in några rutiner och riktlinjer i denna del är Länsstyrelsens bedömning att sådana inte funnits i bolaget och att bolagets kunder inte tilldelas riskprofiler.

Riskkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomståtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen riskkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund. Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹⁴ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹⁵

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁶ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller

¹⁴ 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

¹⁵ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁶ 3 kap. 4 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁷

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁸ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁹ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motivera risken som kan förknippas med kunden.²⁰ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²¹

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²² Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²³

Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§

¹⁷ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 7-8 §§, 10-12 §§ penningtvättslagen.

²⁰ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²¹ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²² Prop. 2016/17:173, s. 248.

²³ 2 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

penningtvättslagen.²⁴ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁵

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁶

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets *Rutiner för att förhindra penningtvätt*, avsnitt fyra, framgår att bolaget ska vidta grundläggande åtgärder för kundkännedom och i vissa fall skärpta åtgärder innan kontanter mottages. Av rutinen framgår att bolaget alltid ska gå igenom ett antal uppgifter för att uppnå god kundkännedom. Vilka dessa uppgifter är framgår dock inte av rutinen utan det enda som anges är att ID-kontroll av fysisk person sker genom att körkort, pass eller annan ID-handling visas och kopieras vid ett fysiskt besök. Av rutinen framgår att risken för att bolaget blir indraget i penningtvätt ökar i de fall bolaget inte får tillräcklig information genom de grundläggande kundkännedomsåtgärderna. Bolaget behöver därför i sådana fall fråga efter mer information och vidta skärpta åtgärder för kundkännedom som innebär en utökad kontroll av den blivande kunden. Omfattningen av kontrollen uppges variera från fall till fall. I rutinen anges som exempel på situationer som kräver ytterligare kontroller att kundens ID-handling inte kan uppvisas eller att det finns misstanke om att kunden är oseriös. Bolaget ska enligt rutinen göra en utvärdering efter att de skärpta kundkännedomsåtgärderna vidtagits. Om utvärderingen resulterar i att bolaget har fått tillräcklig information för god kundkännedom kan kontanter mottas. Om bolaget däremot inte har fått tillräcklig information för god kundkännedom, kan inte kontanterna mottas. Någon beskrivning av vilka kontroller som utförs vid skärpta åtgärder för kundkännedom eller vilken typ av ytterligare information om kunden som inhämtas återfinns inte i rutinen.

Under platsbesöket uppgav bolaget att ingen ID-kontroll av kunden sker vid försäljning av klockor vare sig när köpeskillingen betalas kontant eller med någon annan av de betalningsmetoder de tillhandahåller. När kunden vill betala ett högt belopp kontant tillfrågar personalen bolagets företrädare om hur transaktionen ska hanteras. Företrädaren bedömer om kundens kontanta betalning ska godkännas eller ej. Bolaget har sedan 2016 accepterat kontant betalning uppgående till 150 000 kronor. Bolaget uppgav även att kontant betalning för flera köp som tillsammans har överskridit 150 000 kr inte accepterats. Av handlingarna som

²⁴ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁵ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁶ 3 kap. 1 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

bolaget gett in i ärendet framgår dock att kontanta transaktioner upp emot 228 000 kronor har genomförts i verksamheten. Därtill uppgav bolaget att efter att de har mottagit Länsstyrelsens föreläggande daterat den 17 maj 2019 har de beslutat att betalning kontant över 50 000 kronor inte ska accepteras. Länsstyrelsen konstaterar att det av handlingarna som getts in i ärendet framgår att bolaget har accepterat kontant betalning motsvarande 50 000 kronor eller mer efter den 17 maj 2019 till skillnad mot vad de uppgett.

Bolaget uppgav under platsbesöket att de inte har något formulär för hur de lär känna sina kunder. Vid försäljning av klockor dokumenteras kundens namn men ingen kontroll görs av att namnet överensstämmer med kundens identitet. Bolaget efterfrågar inte heller kundens personnummer. Vid etablering av en affärsrelation ställs inga frågor avseende affärsförbindelsens syfte och art.

Bolaget kontrollerar inte heller huruvida kunden eller företrädaren för kunden är att betrakta som politiskt exponerad person (PEP), nära anhörig eller känd medarbetare till PEP. Inte heller kontrolleras om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland. Bolaget uppger att de inte har några dokumenterade kundkännedomåtgärder, transaktionsupplysningar eller någon dokumentation i övrigt avseende de genomförda kontanta transaktioner som understiger 150 000 kronor. Bolaget har vid några tillfällen ställt frågor om var kundens kontanter kommer ifrån. Detta har dock inte dokumenterats.

Bolagets uppfattning har varit att det endast är transaktioner överstigande 150 000 kronor som behöver kontrolleras och dokumenteras. Bolaget uppgav att de transaktioner som överstiger 150 000 kronor ska det finnas dokumentation om. I de fall kunder vill betala kontant bedömer bolaget vilken typ av person (ålder och yttre attribut) som vill betala kontant och vilken typ av produkt kunden vill köpa. Hur denna bedömning utförs kan bolaget dock inte redogöra för.

Länsstyrelsens bedömning av bolagets ingivna rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom är att dessa är bristfälliga. Av rutinerna och riktlinjerna framgår att kundkännedom ska utföras på nya kunder. Det framgår dock inte hur kundkännedom avseende pågående affärsrelationer löpande och vid behov följs upp för att säkerställa att kundkännedomen är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Av ingivna handlingar i ärendet framgår inte vilka kontroller utförs eller vilken typ av information som inhämtas om kunderna samt affärsförbindelsernas syfte och art. Det återfinns ingen information om hur de vidtagna kundkännedomåtgärderna ska dokumenteras av bolaget.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget även saknar rutiner för att kontrollera den som företräder kunden och riktlinjer avseende hur detta sker.

Bolaget saknar även rutiner och riktlinjer för kontroll av om kunden är en person i politiskt utsatt ställning och om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland. Utöver detta saknar bolaget

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

rutiner och riktlinjer för kontroll av verklig huvudman och identifiering av truster och liknande juridiska konstruktioner. Att bedöma av handlingar i ärendet saknar bolaget även skärpta åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom.

Under platsbesöket uppgav bolaget att någon ID-kontroll inte sker vid köp mot kontant betalning och att några kundkännedomsåtgärder inte vidtas vid sådana köp. Länsstyrelsen kan därmed konstatera att bolaget inte följer de rutiner och riktlinjer avseende kundkännedomsåtgärder som bolaget gett in i ärendet.

Av bolagets förteckning över samtliga kontanta transaktioner framgår att de har genomfört 100 transaktioner under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019. Det sammanlagda fakturerade beloppet uppgår till ca 10,3 miljoner kronor varav ca 5,6 miljoner kronor avser betalning kontant. Belopp som betalats kontant uppgår till 3 000 – 228 000 kronor per köptillfälle. Av de 100 kontanta transaktioner avser 53 transaktioner kontant betalning om 50 000 kronor eller mer. Det sammanlagda beloppet där del-/betalning skett om belopp på 50 000 kronor eller mer uppgår till ca 4,5 miljoner kronor. Länsstyrelsen bedömer att det finns skäl som talar för att underlaget i ärendet inte är komplett då bolaget under platsbesöket uppgav att de har sålt 132 klockor där betalning skett kontant under det senaste året. Detta samtidigt som Länsstyrelsen endast fått underlag för 100 transaktioner under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019, där del-/betalning skett kontant. Länsstyrelsen kan också konstatera att det av utdrag över kontanta insättningar framgår att det troligtvis finns betydligt fler transaktioner än de 100 som bolaget redovisat betalats kontant. Med beaktande av detta bedömer Länsstyrelsen att det finns skäl att anta att dels antalet transaktioner där del-/betalning skett kontant, dels det sammanlagda belopp kontant som tagits emot av bolaget är högre.

Länsstyrelsen har under platsbesöket genomfört stickprovskontroll av 45 transaktioner där del-/betalning skett kontant under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019. De granskade kunderna har handlat hos bolaget, såvitt det är känt för Länsstyrelsen, för sammanlagt ca 5,6 miljoner kronor varav ca 4 miljoner avser betalning kontant. Bolaget har i samband med stickprovskontrollen uppgett att någon dokumentation av vidtagna kundkännedomsåtgärder inte kan lämnas då sådan saknas i bolaget. Bolaget gör ingen rimlighetsbedömning av om kunden har möjlighet att betala den köpta varan utan hänsyn tas endast till kundens klädsel och ålder. Bolaget har inte känt till att sådan bedömning ska göras av bolaget.

Länsstyrelsens granskning av kundakter visar att bolaget inte har vidtagit några kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket i något fall. Med beaktande av att bolaget säljer högriskprodukter och har kontantintensiva kunder bedömer Länsstyrelsen att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med granskade kundrelationer är hög. Skärpta kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom borde ha vidtagits med hänsyn till risken med respektive kundrelation, i vart fall i de 53 fall där belopp som betalats kontant

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Granskningen av kundakter visar att bolaget har varken vidtagit några kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom eller iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktion då tillräcklig kundkännedom inte uppnåtts.

En sammanställning av de granskade kundakterna och tillhörande transaktionerna framgår av bilaga 2. Länsstyrelsen vill dock särskilt framföra följande gällande ett antal kunder. Som framgått ovan, bedömer Länsstyrelsen att samtliga nedan granskade kunderrelationerna förknippas med hög risk för penningtvätt och finansiering.

Kund 16. Kunden har genomfört en transaktion om 70 000 kronor där hela köpeskilling betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har någon kännedom om huruvida kunden är en privatperson eller ett bolag. Granskningen visar att bolaget inte vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen konstaterar att beloppet som har betalats kontant onekligen överstiger gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer.

Kund 21. Kunden har genomfört en transaktion om 288 000 kronor varav 228 000 kronor betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de borde ha dokumentation om denna transaktion men konstaterade att någon sådan dokumentation inte finns. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer.

Kund 22. Kunden har genomfört en transaktion om 72 000 kronor där hela köpeskilling betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att kunden är återkommande storkund hos bolaget som normalt köper klockor via inbyten och bankinbetalningar. Bolaget har ingen information om varför denna transaktion om 72 000 kronor genomförts kontant. Granskningen visar att bolaget inte vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer. Länsstyrelsen bedömer även att denna transaktion borde ha beaktats som avvikande eller misstänkt med hänsyn till att kunden avvikit från vad bolaget haft anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som bolaget haft. I sådana fall ska skärpta kundkännedomsåtgärder vidtas oaktat beloppsbegränsningar och sättet köpet betalats på.

Kund 27. Kunden har genomfört en transaktion om 300 000 kronor varav 150 000 kronor betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har någon information om

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

pengarnas ursprung. Bolaget känner dock till att kunden inte fick sätta in pengarna på sin bank. Granskningen visar att bolaget inte har vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer. Länsstyrelsen bedömer även att denna transaktion, med beaktande av att kunden inte fått göra insättning av pengarna på sin bank, borde ha betraktats som avvikande eller misstänkt. I sådana fall ska skärpta kundkännedomsåtgärder vidtas oaktat beloppsbegränsningar och sättet köpet betalats på.

Kund 39. Kunden har genomfört en transaktion om 365 000 kronor varav 150 000 kronor betalats kontant. Av fakturan framgår endast kundens namn och efternamn. Under platsbesöket uppgav bolaget att de inte har någon information om kontanternas ursprung. Granskningen visar att bolaget inte vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket och ändå genomfört denna transaktion. Länsstyrelsen bedömer att beloppet som har betalats kontant är högt i förhållande till gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken. Rutinerna och riktlinjerna ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning.²⁷

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedomsåtgärder, har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och med hänsyn till de genomförda transaktionernas art och omfattning, att bolaget genom att inte vidta kundkännedomsåtgärder för enstaka transaktioner i vart fall möjliggjort penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner som underlåtenheten i att vidta kundkännedomsåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte har beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom inte har nekat ett enda köp som granskats. Bolaget har således genomfört samtliga granskade transaktioner utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom. Överträdelse av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

²⁷ Prop. 2016/17:172 s. 212 ff.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.²⁸ De interna rutinerna och riktlinjerna ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen av verksamheten.²⁹

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag. Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³⁰

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³¹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inte redogjort för eller gett in några rutiner som beskriver hur de säkerställer lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är därför att bolaget saknar sådana rutiner och riktlinjer i sin verksamhet. Detta bekräftades även under platsbesöket då bolaget uppgav att de inte gör någon lämplighetsprövning av personalen.

Av handlingarna i ärendet framgår att funktionsansvarig fortlöpande genomgår utbildning för att säkerställa att kunskaperna hålls aktuella. Funktionsansvarig har ansvar att vidarebefordra information till uppdragsansvariga. Alla nyanställda

²⁸ 2 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁹ 2 kap. 7 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁰ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³¹ 2 kap. 15 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

informerar om penningtvättslagen av funktionsansvarig. Minst en gång per år hålls personalmöte med information och diskussion runt risken för att bolaget kan bli indragen i penningtvätt. Mötestillfällena noteras i logglistan som bifogats handlingarna.

Under platsbesöket uppgav bolaget att de har en ansvarig för regelefterlevnad avseende penningtvättslagen. Till skillnad från vad som framgår av handlingarna uppgav bolaget att den ansvarige inte har genomgått någon utbildning avseende penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget uppgav även att de informerar personalen om att alla kontanta transaktioner på större belopp ska godkännas av den ansvarige personligen. I övrigt tillhandahålls ingen utbildning avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism till personalen. Personalen är inte informerad om verksamhetens interna regler, rutiner, instruktioner eller manualer avseende åtgärder för hur de ska minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget inte uppfyller kraven i penningtvättsregelverket vad gäller utbildning av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Utbildning och information som bolaget är skyldigt att tillhandahålla ska omfatta det gällande penningtvättsregelverket. Utbildningen ska också hjälpa bolagets personal att känna igen och hantera misstänkta transaktioner. Detta förutsätter att bolagets personal har kännedom om verksamhetens allmänna riskbedömning och övriga interna rutiner och riktlinjer som bolaget har upprättat till följd av kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget inte uppfyller kraven i penningtvättsregelverket i denna del. Bolaget har således inte vidtagit några åtgärder för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget bedöms även sakna rutiner för fysiskt skydd och förbud mot repressalier. I vart fall har ingen redogörelse i frågan lämnats in i ärendet. Den omständigheten att bolagets funktionsansvarig har till uppgift att skapa de skyddsåtgärder som behövs för de medarbetare som kan riskera att hamna i en hotsituation i samband med rapportering till Polismyndigheten (Finanspolisen) förändrar inte Länsstyrelsens bedömning i frågan.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget har under den granskade perioden löpt ökad risk för att bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att rutiner och riktlinjer inte upprättats i denna del, inte heller har bolaget vidtagit de åtgärder som krävs enligt penningtvättsregelverket.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³² Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.³³ Skärpta kundkännedomsgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³⁴ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.³⁵ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.³⁶

Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).³⁷

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inte gett in några rutiner och riktlinjer där det framgår *hur* de ska övervaka sina pågående affärsförbindelser och enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Av rutinen ska framgå *hur* bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som avviker från vad man har anledning att räkna med och vilka åtgärder som med anledning av detta ska vidtas. Rutinerna avseende övervakning och rapportering har inte getts in i ärendet varför Länsstyrelsens bedömning är att sådana inte funnits i bolaget. Den omständigheten att det av handlingarna i ärendet framgår att bolaget vid misstanke om penningtvätt använder sig av en checklista *Bedömning av penningtvätt hos kunden* ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Av checklistan framgår att bedömningspunkterna utgörs av identitetskontroll och bedömning av totalbeloppets väsentlighet. Bolagets åtgärder uppges bestå av dokumentation av kundens namn och personnummer. Länsstyrelsens bedömning är att åtgärderna enligt checklistan inte är tillräckliga för att uppfylla lagkraven.

Under platsbesöket har bolaget uppgett att de inte har något automatiskt system avseende övervakning av misstänkta transaktioner och att kontroll och

³² 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

³³ 4 kap. 1 § första stycket punkten 1 penningtvättslagen.

³⁴ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁵ 3 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁶ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

³⁷ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

övervakning sker manuellt i samband med beslut om hantering av kontanta köp. Bolaget säljer ca 100-130 klockor per månad, varav 132 klockor har sålts mot kontant betalning under det senaste året. Det har förekommit att bolaget har nekat kunder att genomföra köp av klockor mot kontant betalning. Dessa fall har dock inte dokumenterats eller anmälts till Finanspolisen då bolaget enligt egen uppgift inte vågar ta kundens ID-kort och sedan göra anmälan till Finanspolisen. Bolaget har inte anmält några genomförda eller nekade transaktioner till Finanspolisen.

Mot bakgrund av det ovan anförda gör Länsstyrelsen bedömningen att bolaget saknar rutiner för övervakning och rapportering samt att deras riktlinjer i denna del inte är tillräckliga varför bolaget inte bedöms uppfylla kraven i penningtvätsregelverket. Avsaknad av lagenliga rutiner och riktlinjer innebär att bolaget har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Att bedöma av det bolaget anført under platsbesöket och i sitt yttrande över underrättelse förefaller de vara av uppfattningen att skyldigheten att utreda avvikelser eller misstänkta aktiviteter och transaktioner gäller endast i fråga om kontant betalning. Länsstyrelsen vill därför särskilt framhålla att kontanthandlare som omfattas av penningtvätsregelverket ska även agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.³⁸ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.³⁹

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till det ovan anförda att överträdelser av bestämmelser avseende övervakning och rapportering är synnerligen allvarliga. Att bedöma av handlingar i ärendet finns det, enligt Länsstyrelsens mening, ett antal transaktioner som borde ha föranlett bolagets åtgärder med anledning av att transaktionerna kan anses som avvikande eller misstänkta. Bolaget har dock inte vid något fall uppmärksammat avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner och vidtagit skärpta kundkännedomåtgärder och andra nödvändiga åtgärder för att kunna göra en bedömning om avvikelser eller misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism kan avfärdas eller inte.⁴⁰ Bolaget bedöms därför inte ha vidtagit åtgärder för kundkännedom som krävs även i sådana fall då köpet betalats på annat sätt än med kontanter och även när transaktionen, enstaka eller sådan som kan antas ha samband, understigit gränsvärdet om 5 000 euro eller mer. Bolaget har trots det inte iakttagit förbud mot att utföra en enstaka transaktion som gäller så länge misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism kvarstår.

³⁸ Prop. 2016/17:173 s. 232.

³⁹ Prop. 2016/17:173 s. 231.

⁴⁰ Prop. 2016/17:173 s. 291.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget kan ha blivit utnyttjat för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Detta särskilt med hänsyn till att bolaget inte har lagenliga rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering och transaktionernas storlek och art.

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴¹ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴² Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.⁴³

Länsstyrelsen bedömning

Av handlingarna i ärendet framgår att uppgifter om den granskning och analys av transaktioner som rapporterats till Finanspolisen arkiveras i fem år. Detta gäller både handlingar i form av underlag till misstänkta transaktioner och dokumentation av åtgärder vid granskning av en misstänkt transaktion.

Kundkännedom av nya kunder som inte har lett till att uppdrag utförts, arkiveras i enlighet med penningtvättslagen i fem år. Arbetsmaterialet sparas i fem år efter en bedömning att affärsförbindelse inte ska inledas.

Under platsbesöket uppgav bolaget dock att de inte har rutiner för att dokumentera eller bevara handlingar avseende kundkännedom, misstänkta eller avvikande aktiviteter och transaktioner. Den information som sparas om kunderna som köper klockor mot kontant betalning är efternamn och telefonnummer. Detta eftersom bolagets kunder, enligt bolagets uppgifter, varit oroliga över att deras personuppgifter kommer ut.

Bolaget har, som det framgått ovan, lämnat motstridiga uppgifter även i denna del. Vad gäller de handlingarna som lämnats in i ärendet avseende rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter gör Länsstyrelsen följande bedömning. Bolaget bedöms sakna kompletta rutiner och riktlinjer för personuppgiftsbehandling som sker genom bevarande av handlingar och uppgifter i syfte att kunna fullgöra skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket. Av

⁴¹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴² 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴³ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

rutinerna och riktlinjerna framgår inte att handlingar och uppgifter som avser kundkännedomsgärder ska bevaras i fem år. Det saknas även information om att handlingar och uppgifter, om det är nödvändigt för att förebygga, upptäcka eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska bevaras under längre tid än fem år men som längst i tio år. Bolagets rutiner och riktlinjer innehåller inte heller uppgift om att information om handlingar och uppgifter som bevaras hos bolaget inte får lämnas ut till den registrerade och att det råder tystnadsplikt i fråga om behandling och bevarande av personuppgifter för den som är verksam hos bolaget. De nu aktuella rutinerna och riktlinjerna är dessutom inte tillräckligt tydliga avseende hur tiden räknas för bevarande av handlingar och uppgifter vid de olika i penningtvättslagen uppräknade situationerna.

Sammantaget är Länsstyrelsens bedömning att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller behandling av personuppgifter genom bevarande av handlingar och uppgifter.

Intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁴⁴ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bl.a. utse en ansvarig för regelefterlevnad⁴⁵, en centralt funktionsansvarig⁴⁶ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁴⁷. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁴⁸ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁴⁹ Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket.⁵⁰

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer avseende intern ansvarsfördelning för att säkerställa att skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket fullgörs. Rutinerna och riktlinjerna ska omfatta information om vilken eller vilka funktioner som har

⁴⁴ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁵ 6 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁶ 6 kap. 2 § andra stycket 2 penningtvättslagen.

⁴⁷ 6 kap. 2 § andra stycket 3 penningtvättslagen.

⁴⁸ 6 kap. 2 § tredje stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴⁹ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁵⁰ 6 kap. 4 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

utsetts och vem som innehar respektive funktion. De ska också omfatta information hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Oavsett vad verksamhetsutövaren driver för verksamhet ska denne utse en person som ansvarar för verksamhetens regelefterlevnad och interna kontroll samt rapportering till Polismyndigheten (Finanspolisen).

Av handlingarna i ärendet avseende kvalitetsuppföljning och interna kontroller framgår att de anställda är observanta och följer rutinerna. Bolagets funktionsansvarige har till uppgift att följa upp att så sker och att penningtvättslagen i övrigt följs.

Under platsbesöket uppgav bolaget att företrädaren är ansvarig för regelefterlevnad avseende penningtvättsregelverket. Bolaget har dock inte redogjort för eller gett in några rutiner och riktlinjer för intern kontroll av regelefterlevnad i verksamheten.

Någon redogörelse för bolagets interna rutiner har inte lämnats in i ärendet. Att det saknas har även bekräftats av bolaget under platsbesöket. Länsstyrelsen bedömer följaktligen att rutiner för hur den interna kontrollen avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism sker saknas i bolaget. Länsstyrelsen bedömer också att bolaget saknar rutiner för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket (visselblåsare). Även rutiner till skydd av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkta överträdelser av bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen saknas i bolaget (visselblåsarskydd). Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift.⁵¹

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁵² I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁵³ I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett

⁵¹ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵² 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁵³ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁵⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit när det gäller samtliga delar av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolagets allmänna riskbedömning är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även haft bristfälliga rutiner och riktlinjer för att motverka risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget har Länsstyrelsens granskning visat att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket i någon del.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Överträdelserna av penningtvättsregelverket är till övervägande del synnerligen allvarliga och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt med beaktande av verksamhetens storlek och art samt den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med bolagets kundrelationer. Den förhöjda risken har förelegat sedan åtminstone den 1 augusti 2017. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört nämnvärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Enligt Länsstyrelsens bedömning har bolagets samarbete inte varit sådant att det i väsentlig mån har underlättat utredningen. Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsens bedömer att så inte är fallet. Den omständigheten att bolaget uppger sig ha upphört med all kontanthantering sedan platsbesöket den 2 juli 2019 ändrar inte Länsstyrelsens bedömning. Den omständigheten att bolaget saknar kunskap om och förståelse för gällande regelverket utgör enligt Länsstyrelsen inte ett godtagbart skäl för att inte vidta omedelbara åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Skäl i förmildrande riktning har enligt Länsstyrelsens bedömning således inte framkommit.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

⁵⁴ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁵⁵ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁵⁶

Länsstyrelsens bedömning

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁵⁷ Enligt penningtvättslagen får sanktionsavgiften bestämmas till mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 840 000 kronor. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁵⁸

Länsstyrelsen bedömer att bolaget får anses ha en stark finansiell ställning. Under räkenskapsåret 20170101-20171231 uppgick bolagets årsomsättning till ca 145 miljoner kronor. Under räkenskapsåret 20180101-20181231 uppgick bolagets årsomsättning till ca 175 miljoner kronor.

Länsstyrelsens granskning har visat att bolaget inte har haft tillräckliga rutiner och riktlinjer enligt penningtvättsregelverket under den granskade perioden. Kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, motsvarande 5 000 euro eller mer, borde därför inte ha genomförts då bolaget inte har vidtagit några åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har trots att de inte uppnått tillräcklig kundkännedom inte iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktion.

Bolaget har, som det framgått ovan, skyldighet att utreda avvikelser och misstänkta aktiviteter eller transaktioner oaktat sättet betalning sker på och beloppsbegränsningar. Länsstyrelsens bedömning är, utifrån den granskning av transaktioner som genomförts, att det finns ett antal transaktioner som borde ha föranlett skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder som ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner. Bolaget bedöms således inte ha vidtagit de åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder som krävs, vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller

⁵⁵ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁶ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

⁵⁷ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 "Förstärkta kapitaltäckningsregler" s. 240.

⁵⁸ Prop. 2016/17:173 s. 357.

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

transaktioner, även i sådana fall då köpet betalats på annat sätt än med kontanter och även när transaktionen, enstaka eller sådan som kan antas ha samband, understigit gränsbeloppet om 5 000 euro eller mer. Ändock har bolaget inte iakttagit förbud mot att utföra en enstaka transaktion.

Bolaget har enligt egen uppgift genomfört 100 transaktioner där del-/betalning skett kontant under perioden den 1 augusti 2017 till och med den 17 juni 2019. Det sammanlagda fakturerade beloppet uppgår till ca 10,3 miljoner kronor varav ca 5,6 miljoner kronor avser betalning kontant.

Det sammanlagda beloppet som bolaget har tagit emot kontant från de kunder som granskats uppgår till ca 4 miljoner kronor. Totalt fakturerat belopp där del-/betalning skett kontant uppgår till ca 5,6 miljoner kronor.

Länsstyrelsen har endast granskat de transaktioner där del-/betalning skett kontant. Bedömningen är att bolaget anses ha kontantintensiva kunder. Som det framgått ovan, omfattas dock bolagets alla kundkontakter av penningtvättsregelverket, oavsett beloppsbegränsningar och betalningssätt, vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnad av penningtvättsregelverket är synnerligen allvarliga och varaktiga. Bolaget saknar de lagenliga rutiner och riktlinjer de är skyldiga att ha enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har inte nekat ett enda köp som granskats oavsett hur stort beloppet varit och hur lite information bolaget har haft om kunden i fråga. Risken är därmed stor att bolaget kan ha utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism. I vart fall har bolaget inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att motverka risken för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll. Den vinst som bolaget har gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets starka finansiella ställning bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 2,2 miljoner kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

- 1 kap. 2 § första stycket punkten 15, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-15 §§, 3 kap. 1-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 29-30 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 och 9-10 §§, 5 kap. 1-8 och 11 §§, 6 kap. 1-2 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2018:55) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att det den 1 januari 2020 genomfördes vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare meddelade Länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen.

Detta beslut kan överklagas

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för Enheten för tillsyn Helena Remnerud med jurist Diana Berkusaite som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Mari Holopainen medverkat.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning

Datum
2020-06-30

Beteckning
209-23792-2019

2. Sammanställning av granskade transaktioner

Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Stockholm, Box 220 67, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- person- eller organisationsnummer,
- telefonnummer där du kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det),
- e-postadress, och
- annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se eller via växeltelefonnummer [010-223 10 00](tel:010-2231000). Ange diarienumret för detta ärende.

Sammanställning av granskade transaktioner

Kund	Datum	Belopp kontant	Totalt belopp
1	2018-03-10	97 000	97 000
2	2018-03-14	93 000	93 000
3	2018-03-16	64 000	64 000
4	2018-03-19	125 000	125 000
5	2018-04-05	104 000	104 000
6	2018-04-21	98 000	98 000
7	2018-05-03	100 000	229 000
8	2018-05-11	61 500	61 500
9	2018-05-28	65 000	65 000
10	2018-06-15	110 000	177 000
11	2018-07-14	50 000	96 000
12	2018-07-14	90 000	90 000
13	2018-07-19	75 000	75 000
14	2018-08-25	85 000	85 000
15	2018-08-29	93 000	93 000
16	2018-10-03	70 000	70 000
17	2018-10-08	62 000	62 000
17	2018-10-08	62 000	62 000
17	2018-10-08	71 000	71 000
18	2018-10-10	150 000	251 000
19	2018-10-18	25 000	25 000
20	2018-10-22	145 000	145 000
21	2018-11-03	228 000	288 000
22	2018-11-17	72 000	72 000
23	2018-11-30	113 000	113 000
24	2018-12-03	110 000	110 000
25	2018-12-05	66 000	102 000
26	2018-12-06	120 000	120 000
27	2018-12-22	150 000	300 000
27	2018-12-27	15 000	365 000
28	2019-01-08	96 975	100 000
29	2019-02-16	150 000	178 000
30	2019-02-26	50 000	105 000
31	2019-03-30	92 000	92 000
32	2019-04-05	70 500	85 000

BILAGA 2

33	2019-04-09	88 000	88 000
13	2019-04-25	40 000	105 000
34	2019-04-27	128 000	128 000
19	2019-05-02	65 000	70 000
19	2019-05-07	71 000	81 000
35	2019-05-11	73 600	92 000
36	2019-05-11	75 000	75 000
37	2019-05-29	50 000	104 000
38	2019-05-29	50 000	205 000
39	2019-06-03	150 000	365 000
		4 019 575	5 581 500

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.